

Slovenski dom

Stev. 26.

V Ljubljani, sredo 1. februarja 1939.

Leto IV

Japonec kliče Čangkajseka na dvoboj

Sanghai, 1. febr.

Svojevrsni vojskovodni način, s katerim se branijo Kitajci, spravlja japonsko v vedno večjo zadrego, o čemer pravi popoln zastoj vojaških operacij na vsem kitajsko-japonskem bojišču. Kitajci nočejo za nobeno ceno dati Japoncem prilike za kako odločilno bitko, v kateri bi jih Japonci končno in veljavno zdrbili. Poskušajo po vseh potih, toda do zdaj niso uspeli. Prekanjenost generala Čangkajseka se izmika vsem njihovim poskusom.

Eden najzanimivejših poskusov te vrste je poziv, ki ga je generalu Čangkajseku poslal japonski general Ando, vrhovni poveljnik japonske vojske na južnem delu bojišča. Japonec skuša po starih viteških običajih kitajskega generalissima izzvati na dvoboj, ter ga prisiliti, naj svojo vojaško čast brani v odločilni bitki. Pismo, ki ga je Japonec poslal Kitajcu, pravi med drugim:

»Obračate nam hrbet, to je ves tisti vaš slovit »podaljševalni odpor«. Tako vedenje ne zasluži drugega kakor prezir in se malo sklada s častjo pravega vojaka. Če ste mož, se udarimo. Če boste premagani, bo najbolje, ako prosite svoje prednike odpuščanja ter storite konec svojim dnem tako, kakor je dostojno vojskega. Še prej pa se boste morali opravičiti kitajskemu ljudstvu za svoje zločine...«

Treba je priznati, da to vabilo na dvoboj predstavlja izvirno rešitev dolgega spora na Daljnem vzhodu. Toda poročajo, da maršal Čangkajsek te viteške ponudbe Japoncem ni sprejel. Prepričan je, da je zahrbtno vojskovanje sicer manj slavno, toda za Kitajce uspešnejše in Japoncem škodljivejše. Primer generala Anta pa je vseeno tak, da ga je treba zapisati.

Naši bojovníki v Rimu

Rim, 1. febr. m. Kakor smo že poročali, se v Rimu že dva dni mudi zastopstvo jugoslovanskih bojovníkov, ki ga tvorijo predsedniki združenja rezervnih častnikov Bogdanovič, predsednik vojnih prostovoljcev G. Lovrič in predsednik vojnih invalidov Nedič. Sinoči je na čast jugoslovanskih zastopnikov priredil večerjo jugoslovanski poslanik pri Vatikanu Mirošević Sorgo, na katero so bili povabljeni tudi člani jugoslovanske kolonije. Včeraj je zastopnike jugoslovanskih bojovníkov sprejel kralj Italije in cesar Abesinije Viktor Emanuel. Obisk jugoslovanskih bojovníkov v Rimu je vse italijansko časopisje sprejelo z velikimi simpatijami. Italijanski časopisi izražajo veselje zaradi stikov, ki so bili vzpostavljeni med bivšimi italijanskimi in jugoslovanskimi bojovníki. Na čast naših zastopnikov je priredil kosilo tudi predsednik italijanskih bojovníkov slepi narodni poslanec Delcroix, sinoči pa so bili sprejeti pri zunanjem ministru grofu Ciano.

Pozdravne brzojavke med Hitlerjem in Mussolinijem

Rim, 1. febr. o. Predsednik italijanske vlade Mussolini je ob šesti obletnici narodno-socialistične vlade poslal nemškemu kanclerju Hitlerju brzojavno čestitko, v kateri pravi:

»V trenutku, ko se je nemški narod zbral neposredno okoli Vas v svojih velikih političnih, vojaških in socialnih organizacijah, da slovesno praznuje 6. obletnico Vašega prihoda na oblast Vam želim poslati svoje najprijetnejše čestitke, prežete z duhom tovarištva, zvestega in trdnega prijateljstva, ki je nastalo po zaslugi oseh med našima dvema narodoma v sedanjosti, in ki ju bo spajalo tudi v bodočnosti.«

Hitler je Mussoliniju odgovoril: »Najprijetnejše se Vam zahvaljujem za tovariške želje, ki ste mi jih poslali ob šesti obletnici mojega prihoda na oblast. Sprejemam te želje kot novo znamenje o čustvih vdanosti in prijateljstva, ki vlada med našima narodoma. S posebnim zadovoljstvom in veseljem pošiljam tudi od svoje strani najlepše pozdrave.«

Položnice

so priložene današnji številki »Slovenskega doma«. Vse naročnike prosimo, da poravnajo naročnino za tekoči mesec, obenem pa nakažejo tudi zaostanke, ki jih morebiti še dolgujejo na naročnini.

Sport v zadnji minuti

»Svež sem kakor rožale« je po svoji sijajni zmagi nad Menzлом, katerega je porazil s 4:6, 6:2, 6:1, vzkliknil Pierre Pellizza, velika nada francoskega tenisa. Pellizza je na turnirju po prvi premagali v četrtini finala svojega rokaja Boretroja, v semifinalu proti slednjemu pričakovano v treh gladkih setih Nemca Henkla, nato pa v štirih setih v finalu še Nemca Menzla ter si priboril za leto 1939 teniško prvenstvo Francije za pokrita igra. Pellizza je star šele 21 let.

Evropsko prvenstvo v hitrostnem drsanju. V Davosu je zmagal Norvežan Egnestangen na 1500 metrov s časom novega svetovnega rekorda 2 minuti 13 sek. 8 deset. Drugi: Ballangrud (Norveška) 2 m. 14 s. Tretji: Staksrud (Norveška) 2 m. 14 s. 2 deset. Klasifikacija po treh tekih: I. Egnestangen 138.240 točk (2 zmagi), II. Ballangrud 138.007 točk (1 zmagi), III. Staksrud 139.390 točk, IV. Krogh (Norv.) 140.087 točk.

Južna Holandska je premagala severno Francijo v lednem hokeju z veliko težavo v Bredli z 2:0.

Nova Romingerjeva zmaga. V Aerolu v Švici je ponovno zmagal v mednarodni slalomski tekmi znani Rominger s časom 111.2 sek. Drugi je bil Addi Gamma (118.2 sek.). Pri damah je bila prva Irma Baumberger s časom 186 sek.

V najvažnejšem delu svojega govora je predsednik angleške vlade Chamberlain poudaril prepričanje:

Hitler ne pripravlja Evropi novih stisk

London, 1. febr. o. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je predsednik angleške vlade Chamberlain na razna vprašanja opozicijskih poslancev imel govor, v katerem se je dotaknil vseh važnih zadev, ki zanimajo Evropo. V začetku je omenil špansko vojno in dejal, da vsa Anglija brez razlike sočustvuje s tistimi, ki v tej vojni po krivem trpe. Prav grozote, ki so jih deležni v vojni tisti, ki tega ne zaslužijo, pričajo, kakšne bi bile posledice kakšne večje evropske ali celo svetovne vojne za nedolžne ljudi, ženske, otroke in starce. Vsi tisti, ki so v začetku vojne mislili, da je to samo španska zadeva, zdaj vidijo strašne posledice.

Francija in Anglija sta za begunce, zlasti za otroke, storili vse, kar sta mogli. Anglija bo dala odboru za pomoč španskim begunskim otrokom še 20.000 funtov šterlingov podpore. Upa, da se bo za begunce ustanovil nevtralen pas, ki ga general Franco ne bo napadal.

Chamberlain je poudaril svoje prepričanje, da bi bil mir v Evropi ogrožen takoj, kakor bi katera velika država skušala posredovati v korist republikanske vlade. Vsako tako posredovanje bi se spremenilo v evropski spor. Pri razgovorih v Rimu je Chamberlain dobil od Mussolinija zagotovilo, da Italija ne bo po končani vojni v Španiji ničesar zahtevala zase. Italija se bo zvesto držala določen sporazuma med Anglijo in njo, zaradi tega se sedanje stanje na Sredozemskem morju tudi po španski vojni ne bo spremenilo.

Razgovori v Rimu so potekali odkritosrčno in prijateljsko. Ni bilo mogoče pričakovati, da bi katera stranka sprejela vse zahteve druge stranke. Zato ni prišlo do sporazuma v vseh točkah, prišlo pa je do jasnosti, katere prej ni bilo. Po razgo-

vorih v Rimu bodo takoj začeli s pogajanjem za razmejitve med Abesinijo in med angleškim Sudanom. V Rimu nista angleška zastopnika prikrivala obžalovanja, da je prišlo do spora med Francijo in Italijo. Glavna zapreka za sporazum med tema državama je španska vojna, zato pred koncem vojne ne bo prišlo do kakih razgovorov.

Niti predsednik vlade, niti zunanji minister lord Halifax ne bosta pozabila obiska pri svetem očetu in obhajenja, ki ga je papež izrazil do angleškega kralja in kraljice ter narodov v angleški državi. Oba sta bila ganjena nad prisrčnostjo in človekoljubjem sv. očeta.

Najvažnejši del Chamberlainovega govora pa je veljal Hitlerju in njegovim izjavam. Dejal je, da je govor potrdil resnico, katero je Chamberlain zvedel v Rimu: Zveza med Italijo in Nemčijo je trdna in neomajna.

Hitlerjev govor ni bil govor moza, ki se pripravlja, da bi vrgel Evropo v novo krizo. V tem govoru je mnogo stavkov, ki so pokazali, da je Nemčiji prav tako potreben mir kakor drugim državam. Preden se odločimo za skrajno rešitev, bomo želeli stvarno prepričati se o tem, ali se da doseči sporazum o omejitvi oboroževanja, ali celo sporazum o razorožitvi. Ko mine ta čas, vem, da bo Anglija pripravljena dati svoj prispevek k splošni pomiritvi, če bomo le kje srečali duha, ki je v skladu s našim duhom. Ugled Anglije v tujini ni bil nikoli večji kakor danes in nikoli niso bile druge države željnejše našega prijateljstva.

Glede razmerja do Francije je Chamberlain poudaril, da je tesnejše, kakor je bilo kdajkoli, in da temelji na čvrstem vzajemnem zaupanju. Z največjim zadovoljstvom je Anglija sprejela sporazum med Francijo in Nemčijo.

Važen obisk romunskega zunanjega ministra v Belgradu

Belgrad, 1. februarja. m. Danes bo prispel v Belgrad romunski zunanji minister Galeacu Grigori. Na postaji v Belgradu ga bo sprejel in pozdravil predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Pred svojim odhodom v Belgrad je imel v Bukarešti daljša posvetovanja z romunskimi veleposlaniki v Belgradu, Sofiji, Ankari in Tirani. Po posvetovanjih z romunskimi diplomati je imel še daljši razgovor z jugoslovanskim poslanikom Jovanom Dučićem.

Bukarešta, 1. februarja. m. V poučenih romunskih krogih razlagajo potovanje zunanjega ministra Galeaca kot nekaj čisto naravnega med obema zaveznikiškima državama in pa kot posledico zadnjega sestanka med grofom Ciano in dr. Stojadinovićem v Belju. Ob obisku romunskega zunanjega ministra v Belgradu bo med njim in dr. Stojadinovićem prišlo do razgovora o vseh važnejših vprašanjih, ki se nanašajo na obe državi, na njune skupne zaveznike in prijatelje ter na zblizanje med Madžarsko ter Jugoslavijo in Rumunijo. Zaradi tega je obisk romunskega zunanjega ministra v jugoslovanski prestolnici izrednega pomena.

Pojasnilo češkoslovaške vlade o senzacionalnih nedavnih vesteh

Kod bo dovoljen prevoz in prehod nemški vojski

Praga, 1. febr. o. Češkoslovaška vlada je izdala naslednje pojasnilo:

Vesti o nekakem skrivnem vojaškem sporazumu med CSR in Nemčijo, po katerem bi smele nemške čete neomejeno in brez poprejšnjega obvestila prehajati v vseh smereh čez češkoslovaško ozemlje, niso resne. Med Nemčijo in med Češkoslovaško je bil sklenjen samo dogovor, da sme Nemčija svobodno prevažati svoje vojaške oddelke samo po železnih, ki jih po dunajski razsodbi seka na več mestih meja med Češkoslovaško in med Nemčijo. Nemčija bo smela svoje vojaške sile svobodno in neovirano in brez poprejšnjega vprašanja premikati, razen tega po novi avtomobilski cesti iz Breslava na Dunaj. Ozemlje, po katerem je speljana cesta, je v širini ceste nemška last, kakor je bilo to dogovorjeno po sporazumu med češkoslovaško in nemško komisijo v Berlinu. Ker je cesta nemška, je razumljivo tudi promet po njej za Nemčijo docela svoboden. To velja za civilni kakor za vojski promet. Drugačnega sporazuma med obema državama ni bilo.

Francova vojska 56 km od francoske meje

Rdeči se branijo samo toliko, da krijejo umik

Salamanca, 1. febr. o. Jutranje uradno poročilo Francovega poveljstva pravi: Včeraj in danes nadaljujejo naši oddelki s prodiranjem in so ponekod prišli že 10 km daleč od svojih izhodišč. Zasedli smo kraje: Santa Maria, kjer so rdeči nutili našim četam nekaj odpora, dalje Caya, Santeli de Tarrasola, Coll, Suspina, Pineda, San Luian della Sarre, Montagnola, Coll de Vich, Calera, Sancieriano in Spinetta. Danes jutraj so naši oddelki prekorali mejo, ki loči barcelonsko pokrajino od geronske. S tem so naše čete stopile v zadnjo katalonsko pokrajino, ki je bila do zdaj še vsa v rokah rdečih. Naši oddelki obkoljujejo Vich, poleg Berge najvažnejše cestno in železniško križišče v severni Kataloniji. Rdeča vojska se povsod v neredu umika. Na predelu bojišča pred Vichom so nacionalisti oddaljeni še 56 km od francoske meje.

Barcelona, 1. febr. o. Posebni poročevalci pariških dnevnikov André Vincent pravi, da pomeni zavzetje Barcelone pripravo za drugi veliki skok nacionalistične vojske. Namen prodiranja, ki se je začelo po padcu Barcelone, je zasesti križišče Vich in Berge, ki sta že oba od včeraj pod ognjem nacionalističnega topništva. Ta ofenziva je docela drugačna in za nacionaliste veliko lažja, kakor je bilo prodiranje proti Tarragoni in Barceloni, ker ni tu nikakih utrjenih črt in mest, ki bi se bila pripravljala dolge mesece na napad, kakor so se pokrajine okrog Tarragone. Nasprotnik nacionalistov je v tem prodiranju moralno zlomljen in se bori samo v toliko, da bi kril svoj nagli umik.

Nacionalistične čete so včeraj popoldne napredovale ob sredozemski obali ter se približale Malgratu, od katerega so oddaljene samo še en kilometer. Nacionalne čete so v teku včerajšnjega dne zasedle več vasi ob obali. Tudi na severnem bojišču nacional-

terem je speljana cesta, je v širini ceste nemška last, kakor je bilo to dogovorjeno po sporazumu med češkoslovaško in nemško komisijo v Berlinu. Ker je cesta nemška, je razumljivo tudi promet po njej za Nemčijo docela svoboden. To velja za civilni kakor za vojski promet. Drugačnega sporazuma med obema državama ni bilo.

Češkoslovaška vlada je to pojasnilo morala izdati zaradi vesti, ki so se pretekle teden razširile po vsem evropskem tisku. Po teh vesteh — če bi bile resnične — bi Češkoslovaška sploh izgubila značaj svobodne države z dejstvom, da bi lahko čez njeno ozemlje prehajala nemška vojska, kadar bi hotela in kakor bi hotela.

Vremensko poročilo

Kranjska gora: —8, sončno, 30 cm snega, pršič.

Pokljuka: —15, sončno, 90 cm snega, pršič.

Bohinj - Zlatorog: —4, sončno, 15 cm snega, osrenjen.

Dom na Komni: —9, sončno, 185 cm snega, pršič.

Gočjuše: —10, sončno, 50 cm snega, pršič.

Zelenica: —6, sončno, 200 cm snega.

Krvavec: —6, sončno, 115 cm snega, pršič, po robovih osrenjen.

Velika Planina: —6, sončno, 80 cm snega, pršič, po robovih osrenjen.

Bolgarski kralj Boris, ki se že dalj časa mudi v Rimu, je sinoči sprejel v bolgarskem poslanstvu zunanjega ministra grofa Ciana ter imel z njim daljši razgovor.

Vesti 1. februarja

Angleška vlada je dobila včeraj v poslanski zbornici zaupnico z 258 proti 133 glasovom. Na smrt so obsodili v čilenski prestolnici nekega trgovca, ki je navajal cene živilom.

Poveljnik rdečih čet pred Madridom, gen. Miaja, je poslal londonskemu listu »Evening Standard« brzojavko, v kateri pravi, da se Madrid ne bo nikoli vdal, dokler ne pade zadnji vojak. Če je Barcelona padla, se vojna še daleč ne bo končala.

Italijanski odbor za avtarkijo je imel včeraj sejo pod predsedstvom Mussolinija. Na seji so sprejeli važne sklepe za preskrbo Italije z umetnim motornim gorivom.

Ljubljanska Kreditna banka je včeraj odpela v Belgradu svojo podružnico.

Na včerajšnjem sestanku albanske poslanske zbornice je predsednik vlade Kota obvestil poslance, da na kraljevskem dvoru pričakujejo veselega dogodka.

V Londonu je včeraj izginil važen dokument, ki se nanaša na angleško zrakoplovstvo. Dokument je izginil iz pisarne na letališču. Do včeraj je policija uvedla obširno preiskavo, ki pa do zdaj še ni dala zadovoljivih uspehov.

Jugoslovanski poslanik v Parizu dr. Božidar Purić je izročil francoskemu zunanjemu ministru Bonnetu red Belega Orla I. stopnje z lenco, s katerim so francoskega zunanjega ministra odlikovali jugoslovanski kraljevski namestniki.

Francoski letalski minister je na včerajšnji seji poslanske zbornice branil sklep vlade glede nakupa bojnih letal v Združenih državah.

Zbornični letalski odbor je nakupu zelo nasprotoval, češ da so ameriška letala manj vredna od francoskih in da ima Francija tako močno industrijo, da bi ob pametnem gospodarjenju ne bilo treba kupovati letal v tujini.

Canterburyški nadškof je v škofjskem listu objavil vse svoje vernike, naj se priglasejo v prostovoljno vojaško službo, češ da je stanje v Evropi tako nevarno, da mora biti Anglija pripravljena na vojno.

Francoski socialistični poslanci so poslali vladi resolucijo, da je treba takoj sklicati mednarodno konferenco, kakršno je predčasom predlagal predsednik USA Roosevelt.

Novi turški poslanik v Londonu Ruždi Aras je imel včeraj dolg razgovor z angleškim zunanjim ministrom.

Angleži se bodo bojevali z vsemi silami, če jih bo kdo prisilil do vojne, je izjavil angleški prosvetni minister de la Vare.

Za svetovno razstavo v Newyorku bo po radiu govoril predsednik sovjetske Rusije, »Stalinova senca« Kalinin.

Chile, država, ki je obišče vsak teden potres

Santiago de Chile, 31. jan.

Iz mesta Concepcion, katero je pretekli teden do tal porušil strašni potres, prihajajo poročila, da je mesto obiskal pred tremi dnevi nov potres. Še daleč niso ugotovljene niti smrtne žrtve prve nesreče pa že prihaja nad to južnoameriško državo drugo gorje. O potresu preteklega tedna je ves svet pisal, da je to najhujša potrebna nesreča, ki je kdaj zajela Čile. Tako je dejal tudi predsednik republike Aguirre.

Toda temu ni tako. Čile je zemlja potresov in prav taki meri kakor Japonska. Po številu potresov je Čile še pred Japonsko. V 400 letih je bila ta država opustošena po 24 groznih potresnih katastrofah, ki so večkrat popolnoma spremenile oblike njene obale. Potres je v Čileu tako navadna prikažen, da se zanj manjše prebivalstvo niti ne meni. Statistika pravi, da so ti manjši potresi najmanj vsak teden enkrat v tej ali oni pokrajini. Prebivalstvo ima za potrese dva različna izraza. Tedenske potrese imenujejo »tremljave« — tresljaji in »steremotos« — potresi. Ti zadnji so šele pravi potresi, po mišljenju čilenskega prebivalstva omembe vredni, ker podro celota mesta in puste za sabo tisoče in desetisoče žrtev.

Kako je ta država obiskovana po potresnih nesrečah, prča statistika iz pokrajine Coquimbo, ki navaja v zadnjih treh letih 151 »treslajev« poleg velikega potresa pretekli teden. V prestolnici Santiagu je bilo v zadnjih treh letih nad 130 »treslajev«. Mesto Arica je bilo od leta 1511, ko so ga ustanovili Španci, šestkrat do tal porušeno, najzadnje leta 1868 in 1877. Čile je izrazita ognjeniška pokrajina. 40 velikih ognjenikov je še vedno živih. Najvišji med njimi, Sahama, sega nekaj 7000 m pod oblake. V tem je glavni vzrok za številne potrebe v Čileu.

Potresi sami ne bi bili še tako hudi, če se ne bi divjajoči zemlji priključilo vedno še bolj divje morje.

Razburkani valovi povzročijo ob vsakem velikem potresu vsaj toliko škode, kakor potres sam. Leta 1868. se je ob potresu morje za četr ure umaknilo tri kilometre od tedanje obale, tako da so ostale na suhem vse ladje. Ko so valovi pridrveli nazaj, so ladje, ki so bile v začetku potresa zasil-drane ob obali, vrgli daleč v notranjost. Neko čilensko bojno ladjo so našli po potresu v hribovju dva kilometra od obale. Ob življenje je prišlo vse obalno prebivalstvo, razen tistega, ki je pobegnil na ladje, katere so valovi potem posadili na suho.

Mesto Concepcion, ki ga je v enem tednu drugi obiskal potres, je bilo tudi ustanovljeno leta 1511. Do 1752 sta ga večkrat uničila potres in morje, zato so prebivalci to leto sklenili mesto obnoviti 15 km od obale na bregovih, kjer se danes kade njegove razvaline.

Najstrašnejši potresi v Čileu so bili 1822, 1835, 1837 in 1939. Vsakopot je bilo ob potresu smrtnih žrtev blizu 100.000.

Ljubljana od včera do danes

Letošnja zima še nismo imeli tako lepega jutra, kakor je bilo danes. Oster in močan sever je bil že včeraj potisnil oblake proti jugu; tam so obstali in so ždeli tudi še davi kakor slivkasto, čadast zid. Sicer pa je bilo nebo čisto in obrišano, kakor bi se bili čez noč zbrisali sami angeli. Že zgodaj se je zdanilo. Čarog pol sedmih je nebeški nočni čuvaj pogasil vse zvezde, samo jutranjci je pustil bliščbo; na tem nladem in svežem, zelenkastem nebu je sijala tako mikavno in lepo, da bi bil človek najrajši zagodel tisto znano »Tam za goro zvezda sveti, o kak jasno se blišči. Sever je bil prinesel ponoči tudi nekaj mraza. Blato je pomrznilo, tako da si hodil po suhem tudi zunaj, po močvirnejših krajih. Nekateri vremenski vedeži napovedujejo, da bomo dobili jasn in hladan februar.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

je bila konstituirana 28. januarja. Na drugi glavni skupščini, ki ji je predsedoval prvi predsednik dr. Rajko Nahtigal, je bilo govora o smernicah, ki naj obveljajo pri urejanju notranje uprave ter gospodarstva, o poslovniku, o knjižnem programu ter o pridobitvi potrebnih poslovnih in knjižničnih prostorov in še o drugih, nujne rešitve potrebnih vprašanj. Glavni tajnik je po soglasni izvolitvi postal profesor Gregor Krek, in sicer za dobo treh let. Nato so posamezni oddelki izbrali za dobo enega leta načelnike ter njihove namestnike. Izbrani so bili naslednji akademiki: v filozofsko-filološko-zgodovinskem oddelku je bil izvoljen za načelnika prof. Franc Ramovš, za namestnika profesor in sedanji rektor Rado Kušej, v filozofsko-filološko-zgodovinskem oddelku je bil načelnikom izvoljen profesor Jovan Hadži, za namestnika pa profesor Rihard Zupančič. In končno je bil v umetniškem razredu izvoljen za načelnika pisatelj F. S. Finžgar, za namestnika pa akademski slikar Matija Jama.

V januarju je bilo 462 prevozov

Na reševalni postaji so nam sporočili, da so imeli v letošnjem januarju vsega skupaj 462 prevozov, za 63 več kakor v lanskem, ko jih je bilo 399.

Včeraj so bili klicani k Cesti na Loko, tam pri Trnovem. Pedesetletni, pri pivovarni Union uslužbeni Karel Melihien, je šel po cesti s polno vrečo. Po nesreči pa se je spotaknil in padel tako nerodno, da si je zlomil nogo.

Nenavaden prevoz so imeli reševalci včeraj iz Vajenskega doma, kjer se je nekemu ključavničarskemu vajencu nenadno omračil um.

Popoldne, ob tri četrt na štiri, so bili poklicani na Vilharjevo cesto, tam, kjer je carinska kolonija. Triletni sinček carinskega uradnika Bi-bice, Utimir, je lezel na težka, prislonjena vrata, ki so se nenadoma nagnila in ga podrla podse. Revčku so nalomila lobanjo in ga poškodovala tudi drugod po telesu. Ko so reševalci prispeli tja, so videli, da je ubogemu otročičku tekla kri iz ust in iz ušes. Kakor smo zvedeli jutraj iz bolnišnice, je zdaj še živ, toda močno se je bati za njegovo življenje.

Ob tri četrt na osem zvečer so se morali odpeljati na glavni kolodvor k brzovlaku, ki prihaja z Jesenice. V Ljubljano se je s tem vlakom pripeljal zidarski delavec Metelko Tone, ki stanuje na Javorniku 232, uslužben pa je pri tvrdki Slograd, ki zdaj zida tam v Koroski Beli. Metelko je imel pri delu nesrečo; zašel je med odbijajoče železnih vagončkov ter si pri tem zlomil nogo.

Zdaj pa še nekaj iz bolnišnice

Včeraj so sprejeli v bolnišnično čevljarjskega pomočnika Oblaka Jožeta iz Zirov. Padel je s kolesa in se hudo potolkel po nosu.

Brezposelni elektromonter Jiker Jože iz Ljubljane je menda sekal drva, pa se je po nesreči s sekirko zadel v nogo.

Ključavničarju Jožetu Ogrinu, ki je uslužben pri direkciji državnih železnic, je pri delu odletel kos železa v roko ter mu je poškodoval.

S kolesa je padel in se močno potolkel po glavi pekovski pomočnik Ivan Trampuž iz Tržiča. Delavec sin Goršek Martin iz Ljubljane si je po nesreči zabodel šivanko v nogo.

Bolj vsakdanja pa je tale zgodba: Ponoči je priseljal v bolnišnico močno natreskan možakar, neki V. Ivan, ki je zahteval zdravniške pomoči. Imel je menda roko zlomljeno. Bil je pa siten, da bi ga lažje en dan nosil kakor pet minut poslušal. Skrajša je razlaga, da so ga tam pri Lukovici napadli neki neznanci, ki so ga nabili in mu zlomili roko. Kar na lepem pa mu je švignil čuden »brenčelj« v glavo. Začel je vpiti, da smo Slovenci saj veste, kaj, besed nam ni treba pisati —; izrekel je na naš račun na svetu vse, samo dobre

besede ni našel. Povrhu je klatil nekakšno nemščino, čeprav se je izdal, da zna slovensko. Tečen je bil do osebe in tudi dežurnega zdravnika ni vzel za mar, čeprav ga je ta opozarjal, naj se vede tako, kakor se v bolnišnici spodobi in kakor zahteva red. Ker pa le ni nehal uganjati muh, se ga je tudi zdravnik naveličal in ga spodil. Takile ljudje zaslužijo polno grajo in kazen. Pomoči so potrebni, pa se še dobrotniku, ki si je pripravljen zanje v svoji težki službi vzeti časa, rogajo in mu nagajajo. Menimo, da se tudi pijan človek težko tako spozabi, kakor se je tale V. Ivan. Bog vedi, če ga je danes kaj sram tistega, kar je bil snoči počel? Prav bi bilo, da bi si sam sebi malo navil uro!

Spet smo dobili »Dom in svet«

Menda se je zgodilo pri nas prvič, da je napovedana reč izšla točno ob napovedanem času. To nam je oskrbela prva — dvojna — številka enainpidesetega letnika »Doma in sveta«. Ta številka nam jasno kaže, da je »Dom in svet« pod novim uredništvom dr. Tine Debeljaka končno krenil na jasno in zavedno pot: posvetil se je v prvi vrsti umetnostnim vprašanjem in njih obravnavi; v prvi vrsti seveda leposlovju. Čas je že, da v današnjem času specializacije dobimo za gospodarska, socialna, pedagoška in filozofska vprašanja tudi že separatne strokovne liste, ki bodo res posvečeni svojim posebnim nalogom. Ne gre več, da bi pretežno leposlovna revija obravnavala kar od kraja vse.

Novi »Dom in svet« je že po zunanosti prav prikupen. Ličen ovitek in vinjete so delo akademike slikarice Bare Remčeve. Vsebinsko pa je list na odlični višini. Kar trideset sotrudnikov se je javilo v prvi dvojni številki s prispevki, ki so visoko kvalitetni. Poleg starejših — Preglja, Bevka, Grafenauerja, Malešiča in Faturjeve najdemo še mlado gardo — Šaliha, Dularja, Čampo, Jakliča, Krivca.

Za uvod je kot nekakšno načelno izpoved prevedel urednik dr. Tine Debeljak pesem slovaškega pesnika Hlbine »Molitev za pesnike«. Spomin na župnika Fabjana objavlja Ivan Pregelj v členu »Za zarjo«. Dva mlada pesnika, Severin Šali in Ivan Čampo, se nam predstavita z liriko, ki obeta najlepše. Zanimiva je zgodovinska slika Leje Faturjeve »Mladi hlevar«. Pesnica Vida Tauberjeva je prispevala lepo razpoloženje »Vrt v snegu«. Izvirno je napisala Jakličeva svoje »Moderne čase«. Dve dobri pesmi je prispeval Dušan Ludvik. V tej številki je priobčen tudi en del celoletne Bevkove povesti »Domačija«. Zelo originalno, pol esejistično, pol beletristično je Javornikovo »Srečanje s Cankarjem«, kjer mladi pisatelj na svoj način v obliki fiktivnega dvogovora s Cankarjem govori o proslavi Cankarjeve dvajsetletnice po Slovenskem (nekaj grenkih pade pri tem tudi na naslov našega Narodnega gledališča, ki se Cankarja za dvajsetletnico še zdaj ni utegnili spomniti). Tudi o prepirih in bojih, ki se še zdaj bijo med nami o tem, kaj je bil Cankar, in živaj, je razgrnjenih nekaj pikrih sentenc. Ves esej ob kraju izveneva v misel, da je bil Cankar zgolj umetnik; vse drugo je postransko.

Zanimiva je razčlenba ljudi in opisov prekmurske zemlje, kakor jo gleda Miško Kranjec — v Vratuševem eseju »Svet Miška Kranjca«. Odlična je Malešičeva črtica »Zelena jase«. To novo delo znanega pripovednika je med najboljšimi stvarmi, ki so kdaj potekle izpod njegovega peresa. Po daljšem molku se je ta dober pisatelj spet oglašil in vzbudil upanje, da bomo v bodoče še večkrat imeli priliko brati njegove stvari.

Dober in lepo doneč verz razodevajo soneti Jožeta Dularja »Življenec«. Ob grafiki Božidarja Jakca obravnava Mikuš Jakčev stilni razvoj. Urednik dr. Tine Debeljak je prevedel »Psalm« češkega pesnika Lazzekega. Joka Zigon priobčuje prvo podobo iz igre »Nikoli več vojske!«. Ivan Grafenauer piše o motivih slovenske narodne pesmi. Dober pripovedni talent razodeva »Mladost je mimo šla«, ki jo je napisal mladi Jože Krivec. Spomin na beneško-slovenskega filozofa Jakoba Stelina priobčuje Ivan Trinko-Zamejski. V oddelku »Književnost« so izšle ocene izpod peres Šaliha, Sardenka, Zavlja, Debeljaka, Modra, Mikuža, Jesenoveca, Gregoriča, Bednariča, Jožeta Gregoriča, Ludvika Dušana in Novaka. Na platnicah je objavljena krepka satira »Vesela pisarija«.

Številko krasne reprodukcije slik M. Maleša, Goršeta, Kosa in Jakca.

Naročniki enainpidesetega letnika »Doma in sveta« bodo dobivali »Dom in svet« za letno ceno 80 dinarjev, dijaki pa po 60 dinarjev. Razen tega pa bodo dobili naročniki tudi 25% popust pri vseh knjigah, ki jih izdaja Jugoslovanska tiskarna.

Ta, nova številka »Doma in sveta« obeta vse najboljše za bodočnost. Prav gotovo bo kulturni krog, ki se je zbral okrog novega »Doma in sveta«, že v kratkem pomembno posegel v naše kulturno življenje in mu vtisnil jasno znamenje.

Starši! Privoščite tudi svojim šolobveznim otrokom ogled najlepšega zgodovinskega filma

ROBIN HOOD

v Kino Matiči tel. 21-24
Danes ob 18., 19. in 21. uri
na praznik ob 11. dop.
in ob 15., 17., 19., 21. uri

Filmi

Njen prvi ples (Kino Union). Duvivierjeva umetnica, ki v polnem smislu izčrpa pravdo skritih globin Shakespearskega gesla, da je umetnost podoba sveta. Odveč bi bilo trositi superlativne in peti hvalnice.

Duša, ki je zašla po krivdi — ali brez nje, o tem nimamo prilike razmišljati, Duvivier ne daje besede razmejevanju med dobrim in zlim, ampak prenaša težnjo na tok usode — na življenjsko pot, ki ji ne uteši hrepenjenja in ne zabriše sanj, ee odpravlja osvobodena vezi, na pot; ob usodah ljudi, mračnih, težkih, za silo pomirjenih in že uravnovešenih mora prehoditi svoje očistišče za vstop k lastni sreči. Očiščena, že na pol pripravljena k odpovedi po vsej grenkosti, še nemirno zadržti, zdi se, da bo zaživela v svetli dan — toda sreča se je že umaknila, tik pred čarobnim pragom se je zamračila živa, prej tako upanje vzbujajoča sanjska slika. Minulo je, odšlo je. Na pol trpkja je odpoved iluzijam, pa vendar prinaša plemenito jasnost z novo življenjsko nalogo in smislom.

Duvivier je drzen in genialen. »Njen prvi ples« predstavlja oster obrat proti danes tako čestemu in malikovanemu realizmu. Z recidivnim glasbenim motivom valčka s prvega plesa gre vzporedno kakor v neskončno nežni oktavi želja človeškega srca, ki bi rado dvignilo potopljene svet prelepih mladostnih sanj, neutečenega in čiste hrepenjenja; v tej žgoči žejni osamljene duše je skrita ideja večnostne lepote, kateri so hoteli na pragu v večnostni svet služiti vsi, ki so jo gledali vtešeno v enem samem dragem bitju. Razočaran je v mladostni togosti in bridkosti vrgel eden s sebe življenjski jarem, drugi se je s trpkostjo in odpovedjo vpregel vanj ter ga nosil potrepljivo, tretji se je do kraja zapustil, četrti je z nerodnejšim, pa srečnejšim instinktom našel pol srečno, pol sončno rešitev, v jezi in zagovodu šegavi, pa vendar pozitivni življenjski orientaciji, peti je v skromnosti postal srečen, lažja priroda,

ki je mladostno razočaranje in pisane sanje prebolela ter se vdala svojemu deležu v življenju brez vzdihla. Spet nekdo je odvrgl boljše v sobi in krenil na nečastna pota brez pomišljanja. Nekdo je v samotni dobil za svet, ki ga je bil zapustil, tuj obraz. Pretresljive človeške drame gredo mimo naših duš, topa vdanost v usodo, blazna želja, ki gori z nepogasljivim, razjedajočim plamenom, togoleten skok na glavo v vrvež in kaluže življenjskega dna; in za že prestani, trdi boj zvemo, za boj, ki je končal s trpkim odpovedjo, za katero je bilo v veličastni duši dovolj prostora. — V vseh so zamrle iluzije, nekateri so jih premagali po bridkosti, drugi so jih pokopali in pogazili čisto, belo hrepenenje. — Tedaj pa stopi, po tolikih letih, v vsa ta po svetu razmetana življenja svet njihovo tako lepo hrepenenje iz mladosti, obišče jih žena, kateri so bili voljni kakor najboljsemu, najlepšemu in najčistejšemu, za kar so vedeli, pripravljeni služiti vse življenje brez pridržka. In po vrsti se — kakor nemara brez tolikimi leti — spet začne na različne načine izpod pepela v njihovih dušah javljati iskricke žerjavice, za katero so bili mislili, da je bila že zdavnaj zamorjena in udušena. Toda sanjava sreča se ne vrača več.

Duvivier je našel zamorjeno lepoto ob neutešenem hrepenenju skrito in polpolno tudi v sreči ljudi, ki so se bili najbolj zavrgli. To boljše v človeku, kar dremle v njem in se javlja brez izjeme pri slednjem vsaj takrat, kadar je sam s seboj v prazničnem zatišju, to vzvišenejšee, kar ga loči od živali. In misel je izrekel z rahločutnostjo brez primere, v okviru s tenčicami zastirte preteklosti, v plemeniti, na lahko melanholični jasnosti in unešenosti, v pokrajinskih izrezih, ki v svoji vzvišeni odmaknjenosti in pa v lepoti aludirajo na čistejšee pokrajine, kamor se duša skuša v življenju zatekati iz umazanije in vsakdanje praznote, v Jaubertovi melodiji, ki s plemenito resignacijo daje žlahtnost spominom enako kakor odpovedi. — Njegovi sodelavci Marie Bell, Françoise Rosay, Jouve, Blanchard, Baur, Willm, Raimu pa so mu pomagali s svojo igro k edinstvenemu uspehu celotnega dela in zamisli.

Za avtonomijo Obrtniškega pokojninskega zavoda

Ze včeraj smo v glavnih obrtnih poročali o obrtniški anketi, ki jo je sklical obrtni odsek Zbornice TOI, da na njej zavzame naše obrtniške stališče glede osnutka uredbe o obrtniškem zavarovanju. Osnutek je v glavnih točkah dober, toda potrebne so mnoge spremembe, zlasti je treba točno določiti sedež Obrtniškega pokojninskega zavoda in pa določiti, kako lahko zavod samostojno razpolaga glede nalaganja svojih kapitalij.

Lahko rečemo, da se naše obrtnišvo živahno zanima za končno rešitev in ureditev svojega vitalnega vprašanja, kako bo obrtnik na starost lahko preskrbljen. Mala dvorana je bila nabito polna. Na anketo so prišli zastopniki in delegati vseh organizacij iz ozemlja bivše ljubljanske oblasti. V Sloveniji je celotno prišlo v poštev glede zavarovanja do 20.000 obrtnikov. Treba je pripomniti, da bi obrtniki uživali še to pravico, da bi se njih pravice, ki so jih uživali kot vajenci in pomočniki pri socialnem zavarovanju, po gotovem ključu prenesele na njih Pokojniski zavod.

Podpredsednik Zbornice TOI gosp. Ogrin je otvoril anketo s kratkim pozdravom, želeč, da bi anketa obrodila pozitiven uspeh. Obrtniško zavarovanje je že staro vprašanje. Leta in leta že obstoja borba. Ze pred 50 leti, ko se je uvedlo bolezensko in nezgodno zavarovanje delavstva, so obrtniki pričeli misliti na svoje zavarovanje.

Kaj bo: »cveki« ali »petice«?

Danes je napočil dan šolskih računov za pri-dne in za lene študente, za nadarjene in za take, ki so bolj »slabe glave« — kakor se pravi. Marsikateremu fantiču so se danes v šoli tresle hlače in šibila kolena. Kaj bo, ali ga bo ta profesor »poločil«, ali ga bo »spustil, to so ugibali. Nekateri ponoči še zaspati niso mogli od samih skrbi. Zdaj je že, kar je, tako si končno mislijo. Vdati se morajo v usodo. Le kaj bo doma? Ali bo pela šiba, ali bo padel kovač za »Robina Hooda«? No, preveč hudo tudi polomije ne gre jemati! Malo bolj se bo treba učiti; starši bodo sina bolj strogo vzeli na vajeti v drugem polletju, pa bo konec leta vse lepo v redu! Če fant ni len in če ni res pretrde glave, se bo prav gotovo moral pretolči! Pridni si je še vedno pomagal naprej!

Obrtnik-mojster je moral skrbeti, da je bilo njegovo obratno osebo zavarovano, sam pa je bil izločen od tega zavarovanja. »Ko bi naš podedski obrtnik,« je poudaril g. podpredsednik L. Ogrin, »dobil po doživljenjski 60 letih mesečno 200 do 300 in naš mestni obrtnik 400 do 600 din, mislim, da bi bila to nekakšna baza za najnižje zavarovanje.« Končno je izjavil g. Ogrin: »Dalje upam, da bomo prav vsi za to, da bodi ves aparat (Obrtniškega pokojninskega zavoda in bolniške blagajne) avtonomen ter naj bi bil za nas sedež v Ljubljani.«

Navzoči so to izjavo vzeli z odobravanjem in soglasno na znanje.

G. tajnik Zbornice TOI dr. Pretnar je nato podal prav temeljit in v vsakem pogledu stvaren referat o osnutku uredbe ministrstva za trgovino in industrijo glede obrtniškega bolezenskega, nezgodnega in starostnega zavarovanja.

Iz poročila g. tajnika posnemamo bistvena in zanimiva dejstva. Je traktat navajal zgodovino borbe za obrtniško zavarovanje. Najprej so se pri nas okoli leta 1870 ustanovile pomožne bolniške blagajne, nastale so pozneje za obrtnike »Samopomoči«. Ko je novi obrtniški zakon določal, da bodi tudi za obrtnike obvezno bolezensko, nezgodno in starostno zavarovanje, se je pričela al-cija, da se oživotvori tako zavarovanje. Obrtniki, ki so prej kot vajenci in pomočniki bili deležni soc. zavarovanja, imajo pravico, da se prejšnji njihovi prispevki po gotovem in določenem ključu oddajo njihovi zavarovalni instituciji. Sestanek je bil zgolj informativnega značaja. O osnutku uredbe se je razvila prav živahna debata, v katero so posegli mnogi zastopniki obrtniških organizacij. Načelno in soglasno pa so bili vsi obrtniki za to, da se Obrtniški pokojninski zavod mora absolutno decentralizirati in naj bodo za posamezne pokrajine sedeži OPZ v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sarajevu. Pokojniskemu zavodu se mora dati popolna avtonomija, se mu mora dopustiti, da zavod samostojno, po svojem preudarku in previdnosti, toda pod strogo kontrolo, sam razpolaga s svojimi kapitalijami.

Na anketi se je tudi naposled sprožilo prav aktualno vprašanje glede reorganizacije obrtniških združenj. O tem prihodnjič.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Jesen leta 1801 je bila suha in jasna. Zlepa ni hotelo deževati. Izpod konjskih kopit se je dvigal s ceste cel oblak dima, ko so prehiteli neokretne poštne vozove ali pa puščali mimo vojaške kurirje, ki so nosili važna poročila. Nekje med potjo jim je pridiral nasproti oddelke razcapanih konjenikov iz Moreausa. Poklicali so jih nazaj od Rena sem. Vojski so bili nezadovoljni. Svoje zmage si niso priborili pred očmi prvega konzula. Njihovih uspehov na bojnem polju niso upoštevali. Ljudje so šepetali, da je njihov general padel v nemilost. Aristide je bril iz njih nora, vojski pa so mu odgovarjali s kletvinami.

V Varennesu je skočil mlad sergeant s konja ter boksnil Aristida, da je odletel čez vse dvorišče, kjer so prenočevali. To je delovalo kot nalezljiva bolezen. Nekaj konjenikov je poskušalo storiti isto. Antonio in Vincenc sta videla, da jima nič drugega ne preostaja, kakor da Aristidea rešita. Začela sta deliti napitnico, ki bi vojakom lahko zadostovala do Marne. Z okna zgornjega nadstropja je gledal šestinašt major, ki se mu je, po njegovi uniformi sodeč, še vedno dopadla jakobinska malomarnost. Z nekakim zadoščenjem je opazoval prerivanje na dvorišču. — Vincenc se je hotel pri njem pritožiti.

»Jaz bi to pustil,« mu je zašepetal zal mlad korporal. »Pravijo, da je bil major s Carrierom v Nantesu. To je eden najbolj navdušenih teroristov.« Mladenec je strumno udaril s petami skupaj in obstal kot pribit. Major se je zadržal nad njim:

»Sartain, cochon, kaj pa pripoveduješ temu aristokratu, ti pes?«

»Rien, mon major!«

»Vrzi jih ven!« se je drl častnik, ki je bil brez dvoma pijan.

»Saj že gremo,« je odvrnil Vincenc. »Pritožil se bom v Tuilleries, monsieur le major.«

Obraz se je majorju kar stemnil. »Les Tuilleries! In končno je tu Varennes, razumete? Varennes!«

»Že gremo,« je ponovil Vincenc.

»Oui, a l'enfer,« je renčal major in se vrnil k steklenici.

Pujol ni rekel ničesar več. Kar drgetal je po životu, ko so se naglo pripeljali iz Varennesa in zaradi same ogorčenosti so mu stopile solze v oči. »Mu bom že pokazal, temu majorju,« se je pridušal. Le počakaj!

»Prijeten sovrstnik,« je pripomnil Antonio.

Vincenc je bil od jeze rdeč kot kuhar rak. »Le počakaj me!«

386 je še on zažugal. Pogledal je ven v pusto širno Aragonijo, kjer so oblaki mirno plaval nad dolgi vrstami poraslih gričev. Pomislil je, kako so se časi spremenili, odkar so odtod pregnali Pruse in odkar bančniki niso bili nič več brez vpliva. Mi in ta jasna, potrepeljiva pokrajina — smo ostali kakor smo bili, je pomislil. Kmetije in drevesa so prerasla grobove, in obresti se kopičijo. Idealizem je draga stvar, in ljudski glas je zamrl pod oboki palače prvega konzula — ki je, kolikor vem, zdaj prazna in je kar lačna mehikan-skih dolarjev.

Kaj snuješ spet, ti stari oderuh,« je vprašal Antonio.

»Ali si kdaj pomislil na to, kako nekaj krasnega so geometrične postopice v mirnem času?« je odvrnil Vincenc. »Mislim namreč, če jo človek uporabi pri državnih posojilih.«

Antonio je zmajal z glavo. Vincenc je bil sem pa tja tudi dobro razpoložen. — Dirjali so skozi Les Islettes ter prenočili v Saint-Meneouldu.

Vinogradi in male nasebine so delale prostor pšeničnemu polju in dolgiim skupinam hiš v večjih krajih, čimbolj so se bližali Parizu. Tu pa tam se je večjih pokazalo golo zidovje kaknega pogorelega gradu med osmojenimi vejami drevedora.

Dosti aristokratov še ni tvegalo, da bi se vrnili, si je mislil Pujol. Upam, da bo moj oče svoja nova posestva v Auvergne smel obdržati. Tujcev ne potrebujemo več. Vice Bonaparte! Ta pozna poštene ljudi, ki stoje za njim. Nobenih prostakov in nobenih seigneurjev. Pusti nam samo zemljo!

Počasi so se pomikali čez gričke in Champagni. Konji so bili trudni, priprepe pa tudi ni bilo mogoče dobiti. Vse konje so pobrali za artiljerijo ali pa za jahanje. Na vsak način je bila to sreča, da so imeli svoje konje, v Reimsu so se morali pošteno boriti, da so smeli obdržati konje in vprego. Vincenc je moral predložiti vsa svoja priporočila. Končno so jih le morali, radi ali neradi, spustiti naprej.

»Velike revizicije in nabori so zdaj v teku,« jim je pravil star častnik iz nekdanjega kraljevskega polka. »Časi so se čisto spremenili. Po sedanjih revolucionarnih postavah mora vsak služiti. Nove uredbe o prisilnih naborih so bile v Parizu pravkar izdelane in se bo o njihovih uspehih na lastne oči prepričal v dolini Marne sem prvi konzul. Potuje, kakor sem slišal, neprestano iz kraja v kraj, Pazite, da ga ne srečate s svojimi štirimi konji. Pravijo, da je vojna z Anglijo.«

»Mislim, da mora v kratkem biti sklenjen mir,« ga je prekinil Antonio. »Pripovedovali so mi, da že tečejo pogajanja.«

Častnik se je zaupljivo naslonil na okno berline in skomizgnil z rameni, da so se mu potresele epulete. »Mir? Da, morda za kratko dobo. Toda kaj pomeni la paix? To je samo kratek odmor, da stari svet spet lahko pride do sapa in mirno zadira po tem puščanju krvi. V nekaj letih bodo njegove žile spet nevarno napete. Na čelu že izstopajo. In potem — no, potem spet počijo. Na vse glas nato kričijo, kje je skleda in pineta. Le roi, le peuple, le premier consul — ali mar ni vseeno, kako se imenuje padar, h kateremu hodimo? Les fêtes de la paix, beli golčiki z rdečimi nožicami in sirasto beli svaletki — quelle magnificence! Dopovedal sem svojem konju, naj vselej, kadar gre pod njim skozi, opravi svoje. Saj je star vojaški konj, ki hitro razume. In kaj hočejo na vse zadnje vsi ti mladi ljudje, ki jih Bonaparte kliče pod zastavo? Kaj je to, če ljudje umirajo? Saj vendar morajo umreti tako ali tako. Kaj naj vendar pomeni za Francijo nekaj kosti, ali zlomljena noga? In če jih Francija zahteva? Ali niso potem to spoštovanja vredne kosti, ali ud, ki zasluži, da ga človek moli, ali pa noga, ki jo je ožgal božji ogenj? Zatulil je, kakor bi njega samega obližnil ognjeni zubelj.

Mogoče fanfare so odmevale od pročelja katedrale. Oddelke vojakov v bleščajočih in svetlikajočih se oklepih je dirjal na konjih čez trg, pred njimi godba na sivkastih belcih. Ljudje, ki so pili pod malimi utami svoje vino, so skočili pokonci. Kar bledi so bili od razburjenja in so kričali. Potrepeljivi, judom podobni svetniki in veliki angeli na pročelju one cerkve, v kateri je Jeanne d'Arc kronala svojega nezvestega kralja, so gledali s svojih podstavkov prav kakor že pred tisoč sto leti in trepetali. Oglašili so se vmes še doneči glasovi zvonov. »Vive Bonaparte, Vive Napoleon,« se je razlegalo po ulicah Reimsa, »vive la France.«

Pujol je sedel in kar strmel. Nekaj se je zgodilo v Franciji med tem časom, ko se je on ubijal s »fasc« in »ius« v Pisi. Stari častnik je naglo odšel odtod.

»Naprej,« je zaklical Antonio. Konji so potegnili. »Stotnik je bil nasekan,« je dejal.

»Tu je tako vse pijano,« mu je odvrnil Vincenc. »Pazi, da se ga še ti ne nalezesh.«

Aristide je to že zapopadel. Samo poslušaj, kako se dere. Vive to in vive ono. Drveli so slepo po glavni cesti.

»Ne priganjaj konj toliko, da ti ne popadajo na cesto, Pujol!« Antonio je gledal skozi okno in se smejal. V trenutku se je zadelo, da je Pujola sram. »Vive leroi,« je momljal, »od tega živim.« Začeli so voziti počasneje in previdneje. Reims s svojimi donečimi stolpi je ostal za njimi.

Od tu in tam

Bivša gledališka igralka Vera Jovanovič-Matič iz Beograda je iznašla novo učinkovito zdravilo za zdravljenje najhujših primerov jetike. O tem predmetu smo pred nekaj meseci že poročali. Jovanovičeva je bila 12 let bolna na jetiki. Iz obupa, da ji ni zdravila več, se je žena začela baviti z različnimi poskusi na sami sebi, dokler se ji ni pred letom dni posrečilo sestaviti takega zdravila, ki ozdravi po dvomesečnem zdravljenju tudi take primere jetike, pri katerih je sedanja zdravniška veda že odpovedala. Jovanovičeva je pozdravila najprej sebe, nato pa še večje število drugih bolnikov. Ker so njeno hišo začeli oblegati bolniki iz vseh krajev, so postale pozornosti nanjo tudi oblasti. Prepričana o nespori učinkovitosti zdravila je Jovanovičeva začela delati na to, da bi dobila oblastveno dovoljenje, da zdravi jetične. Prišla je v Belgrad in obiskala nekaj zdravnikov specialistov. Seveda so jo zdravniki odklanjali kot mazačko. Jovanovičeva je šla celo tako daleč, da je predlagala, naj zdravniška zbornica določi posebno komisijo strokovnjakov, vprčo katere bo potem s svojim zdravilom zdravila nekaj najtežjih primerov jetike v splošni bolnišnici. Tudi to so odklonili, čeprav ima Jovanovičeva med ozdravljenji več takih, ki so bili že na Golniku in v drugih sanatorijih, pa so nad njo tam obupali. Jovanovičeva si hoče priboriti pravico, da pomaga ljudem, ki so zaradi jetike obsojeni na smrt, vendar pa noče priti navzkriž z zakoni, ki prepovedujejo laiku zdravljenje. Zato bo dala Jovanovičeva sedaj svoje zdravilo patentirati, nato pa bo dala zdravilo v analizo zdravnikom, da se prepričajo, da med sestavinami zdravila ni nobene škodljive snovi. Pa kljub temu bo težko uspeša proti grmadi predsodkov beograjskih zdravnikov, ki o njej in o njenem zdravilu sploh nečejo ničesar slišati.

Posebne metode za določevanje krivde pri prometnih nesrečah bo vpeljala beograjska policija. Prometne nesreče, trčenja avtomobilov in podobno se je dogajala skoraj sleherni dan. V takih primerih se je dostikrat zgodilo, da so priče govorile, da je nesrečo zakrivil ta ali oni šofer ali vozač, ki je bil nekoliko ometen od vina ali kakke druge alkoholne pijače. Preden pa so poklicani organi mogli ugotoviti, kaj je resnice na taki obdobju, se je prizadeti že stresnil. Zato pa se je sedaj beograjska policija dogovorila z bolnišnico, da bo dežurni zdravnik vselej odzvel za preiskavo potrebno količino krvi vsakemu tistemu šoferju ali vozaču, ki je bil udeležen pri nesreči, takoj po nesrečnem dogodku. Tako se bo točno dognalo, če je bil obdolženi vozač dejansko »okajen« ali ne.

Razstava italijanske knjige je bila zaprta predvčerajšnjem v Belgradu. Paviljon Cvijete Zuzorić, v katerem so bile knjige razstavljene, je obiskalo več kakor deset tisoč ljudi. V ponedeljek je jo ponovno obiskal knez namestnik Pavle in si ogledal zlasti knjige z umetniškimi tiskom in razne mape z reprodukcijami slik slavnih italijanskih mojstrov. Po razstavi ga je vodil italijanski poslanik Indelli. Razstavo bodo prenesli v Zagreb v Umetniško galerijo.

Uklenjena sta pobegnila dva zloglasna vlomilca. Lakača in Milošević, ki ju je paznik vodil iz Zenice v Sarajevo. Zločinca sta bila z verigami povezana med seboj, z njima vred pa je bilo še 11 drugih uklenjenih zločincev. Ko pa je vlak obstal v Sarajevu in je paznik hotel vse kaznjence navezati še na dolgo verigo, sta Milošević in Lakača pobegnila. Ucvrila sta jo preko železniške proge in izginila, kakor bi se udrila v zemljo. Ni ju bilo mogoče več najti. Čeprav zvezana skupaj, sta se zalekla v skrit prostor ob železnici, tam prebila okove in odšla v Sarajevo. Lakača se je skesal in se šel sam javiti policiji, Milošević pa se potepa še naprej.

Mala 7 letna Dika Mehičič iz Zenice, katero sta njen oče in mamec nedolgo mučila, da bi jo spravila s sveta, bo vendarle ostala pri življenju. Poročali smo svoj čas, da je preživelo dekletce osem mesecev v najhujših mukah, stradanju in trpinčenju, da se ji je skoraj zbledlo. Telesno je popolnoma oslabila, bila je je samo kost in koža. Ko so zločin odkrili, se ji je stanje začelo obratno odločno navzdol. Odpadati ji je začelo pri živem telesu meso, zaradi česar so nad njo sklenili račune tudi zdravniki. Neumornemu prizadevanju nekega zdravnika pa se je posrečilo, da se je deklica okrepila in se nekoliko zredila. Bržkone bo ozdravela, čeprav bo morala hoditi po svetu brez osemih prstov na nogi, ki so ji odgnili. Čez nekaj dni pa bo pred sodiščem razprava proti zverinskemu očetu in mamec, ki sta hotela deklico spraviti s sveta samo zato, da bi se polastila njene dediščine po materi, ki je bila za krajevne razmere kar precej obsejna.

Za svojo smrt si je sama držala svečo samomorilka, 19 letna tiskarska uslužbenka Katica Sabolj iz Virovitice. Imela je fanta, ki jo je pa prevaril in zapustil. Da bi obrnila nase njegovo pozornost in ga spreobrnila, je že večkrat poskušala izvršiti samomor z nezadostnimi količinami strupa. Pa vse skupaj ni ganilo nezvestega fanta. Zato je Katica izpila ponovno strup. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so jo spravili k zavesti. Katica pa je spoznala, da bo umrla, in je tudi do minute točno napovedala svojo smrt. Ko se ji je približal ta čas, je zaprosila za mrliško svečo, jo prižgala in si sama svetila. Točno ob napovedani minuti pa je izpustila svečo in izdihnila.

Bolnega sadista, ki je z iglami zbadal ženske na sarajevski promenadi, so prijeli oni dan v Sarajevu. Policija je dobila že nešteto prijav, da se v največji gneči na promenadi smehljajo neki moški, ki z iglami zbadajo ženske, da morajo zaradi večjih ran pogostokrat potem k zdravniku. Policaji so pazili, dokler niso zasledili nekega mladeniča, ki je imel debelo iglo pritrjeno na palico.

Poverjenika za novi pokojniški zavod v Sarajevu je imenoval minister za socialno politiko Cvetković v osebi predsednika sarajevskega okrožnega sodišča Asima Ugljena. Obenem je bil imenovan upravni svet, v katerem je pet zastopnikov delodajalcev in šest zastopnikov delojemalcev. Kakor se zdi, se je vprašanje samostojnosti sarajevskega zavoda vendarle premaknilo iz mučne nejasnosti, v kateri se je mnogo govorilo, da se bo področje sarajevskega zavoda enostavno priključilo beograjskemu zavodu, v Sarajevu pa bi se odprla le poslovalnica.

Novo električno centralo bo zgradila karlovska občina na reki Kolpi. Dosedanja centrala v Ozlju ne zadošča več za potrebe karlovske občine in za izvedbo elektrifikacijskega načrta. Sprva so mislili povečati dosedanja centrala, pa se je pokazalo, da bi bili stroški zaradi posebnih terenskih razmer vse preveliki. Zato je obveljalo mnenje strokovnjakov, ki se predlagali, naj občina zgradi centralo na drugem bregu Kolpe nasproti stari centrali. Tako bi nova centrala uporabljala jez stare centralne. Gradbeni stroški so preračunani na 6 in pol milijona dinarjev.

Izredno slab uspeh je zabeležila ob prvem polletju splitska moška realna gimnazija. Od 1044 učencev jih je izdelalo komaj 38%, vsi ostali pa so odnesli po eno ali več nezadostnih. Zaradi izredno slabih uspehov pa je bilo iz šole odstranjenih kar 57 učencev. Le nekoliko boljše je na ženski realni gimnaziji. Tam so poslali iz šole 40 učenec.

Pogozdovanje v celjskem okraju

Voaki, skavti in gozdovniki so zasadili 10 250 sadik

Celje, 31. januarja 1939.

Danes ob 10 dopoldne je bilo v posvetovalnici mestnega poglavarstva zborovanje okrajnega odbora za pogozdovanje v celjskem okraju. Zborovanje je vodil gozdarski referent celjskega okraja inž. C. Richter, udeležili pa so se ga tudi številni zastopniki društev, šol in korporacij. Iz poročila o delovanju celjskega propagandnega odbora za pogozdovanje je bilo razvideti, koliko je odbor storil za napredek našega gozdarstva v celjskem okraju vključno temu, da obstoja ta odbor šele eno leto. Poleg predavanj, ki jih je imel gozdarski svetnik inž. Richter, je odbor priredil pod njegovim vodstvom praktično pogozdovanje na zemljišču celjske mestne občine v Pečovniku pri Celjski koči. Tega pogozdovanja se je udeležilo veliko število vojakov celjskega polka s častniki in podčastniki, ki so posadili 2000 smrekov sadik. Obširnejše pogozdovanje se je pričelo meseca maja, ko je okoli 250 vojakov pod nadzorstvom podpolkovnika Stefanoviča, 5 častnikov in 7 podčastnikov posadilo 2700 smrekovih, 500 jelčinskih in 100 jesenovih sadik. Da se tudi v pogledu zatiranja pomladku škodljivega plevla ukrepanje potrebnih koraki, je razdelil odbor meseca julija in avgusta med gozdne posestnike listnato uš, ki uničuje robide — ostroge. Vsa mesta, na katerih se je raztrosila uš, se vodi v evidenci zaradi nadaljnjih opazovanj o delovanju in razmnožitvi te listnate uši, ter se bodo letos ponovno pregledala. Okrajni odbor je ustanovil tudi občinske odbore, da bi dobili primerna navodila za uspešnejše propagandno pogozdovanje. S pogozdovanjem se je nadaljevalo na travniških parcelah pri Celjski koči v drugi polovici meseca oktobra, ko je okoli 800 vojakov pod nadzorstvom poveljnika polka generalštabnega polkovnika g. Mihajloviča in majorja Šrama, častnikov in podčastnikov, posadilo 1750 smrečic, 1000 jelk in 1250 jesenov. Novembra meseca je bilo na zemljišču opuščene banovinske

gozdne drevesnice na Miklavčevem hribu nad parkom pogozdovanje po čilih celjske skavtske čete in celjskih gozdovnikov. 72 dečkov je posadilo 500 jelk, 100 smrek in 100 jesenov. Za izredno marljivo delo je bilo 36 udeležencev nagrajenih s spominskimi listi. En vod vojakov 39. p. p. v Celju je pod vodstvom kap. g. Jovanoviča posadil v Ljubljani 250 smrečic in na vojaškem strelišču tudi 250 smrekovih sadik. Pri vsakokratnem pogozdovanju v Pečovniku je inž. Richter razkazal gozdno drevesnico mestne občine pri Celjski koči, nato pa imel uvodna predavanja o pomenu gozdov, o vzgajanju sadik, o umetnem pogozdovanju, o pravilnem negovanju in izkoriščanju gozdov itl. Nad vse zadovoljiv uspeh so pokazali vojak 39. p. p. v Celju, pri katerih bo trud upoštevan verjetno tudi z ozirom na dejstvo, da so to bili sinovi naših, na gozdovih najsiromajšnejših krajev, in da bo to rodilo obilen sad. Po udariti moramo, da so vojaške oblasti v Celju pokazale kar največje zanimanje za praktična terenska pogozdovanja in šle odboru vsestransko na roko, prav tako pa velja zahvala tudi celjski mestni občini, ki je stavila potrebne sadike in zemljišča na razpolago.

Tudi v bodoče bo okrajni odbor za propagando pogozdovanja imel predvsem načrtno delo na terenu, imel pa bo tudi razna predavanja, ki bodo dvignila pozornost za naše napredno gozdarstvo. Vsekakor bodo morale predvsem občine pokazati več zanimanja za pogozdovanje, kajti le one so v ožjih stikih z ljudstvom samim. Ustanoviti bo treba v vseh občinah gozdne drevesnice, k pogozdovanju pa pritegniti vsa društva in tudi šolsko mladino.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik g. Vinko Kovačič, prvi podpredsednik polkovnik Liberat Defer, nadzornik Rihard Pestevšek, tajnik Martin Cimerman; člani: Franc Planinc, Bogomir Zdošek, Alojz Kovač in Maks Pavlin.

Pod udarom kazenskega paragrafa

Tragedija nezakonskega otroka — Mesto noža vojaški samokres

Ljubljana, 1. februarja.

Sodni kronist zaznamuje to leto že nekaj prav zanimivih in druga leta neobičajnih procesov, ko so prišli v uporabo paragrafi, ki so bili druga leta še skoraj »terra incognita«. Kazenski senat je n. pr. razsodil o zakonem pisarstvu v smislu §-a 120 odvetniškega zakona in te dni so bili tudi drugi paragrafi na vrsti.

Pred mali kazenski senat je včeraj prišla skrušena in boječa ženska Antonija B., ki je bila obtožena od državnega tožilstva, da je svojo nezakonskega, gluhega in duševno zaostalega sina, 4-letnega Pavla zapustila in s tem dala priložnost, da bi otrok prišel v življenjsko nevarnost. Zgodba sama je res tragična. Ženska Tončka, ki je bila mati gluhega, je iskala povsod, da bi ji sprejeli otroka v oskrbo in vzgojo. Obrnila se je tudi na ljubljansko gluhošolnico. Ugodilo so njeni prošnji in ji pisali, da otroka sprejmejo. Lani 29. novembra, kakor to sama pripoveduje, je prišla v Ljubljano z otrokom. V gluhošolnici ni tako opravila, kakor bi sama rada hotela, zato se je z otrokom vrnila domov proti Litiji. Na postaji v D. M. v Polju je izstopila in šla z otrokom do gostilne Ivana Savška. Tu je otroka pustila in izginila. Drž. tožilec je je sedaj obtožil zločinca po §-u 176, da je s tem ogrožala življenje osebe, ki je bila pod njenim varstvom, nadzorstvom, vzgojo in oskrbo. Gostilničar Savšek je pozneje dečka sprejel v oskrbo, kaj je videl, da fantek okrog tava in išče mamo.

Obtožnica Tončka je dejanje priznala in sodnikom pripovedovala svojo nesrečo. Bila je obsojena na 3 mesece strogega zapora, pogojno za 3 leta. Tončka je kazni sprejela.

Mesto noža in kola je prišel sedaj v navado samokres! Pisati o raznih pobojih je res težko. Nekateri žele, da bi sodni kronist opisal in očrtal vse podrobnosti, zlasti nastope obtožnice in raznih priči. Včeraj je trajala od 9.30 tja do 16 napeta razprava pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellacher, zaradi uboja, v katerem je nočni junak rabil mesto noža in kola vojaško repertoarno pištolo. Zrtev je postal delavec France Kokalj. Bilo je tako-le:

Vodnikova proslava v Zg. Šiški

Tam pod Šišenskim hribom — po domače na Jami, je tvorila Galletova graščina in nekaj kmetijskih posestnikov samostojno vasičko Zgornjo Šiško. Med te premožne vaščane je spadala v 18. stoletje tudi Zibertova domačija, na kateri sta gospodarila oče Jože in mati Jera, rojena Pance iz Viča. Iz teh dveh pravih kranjskih korenin, je poglaval en dan po svečnici 1. 1758 nova koreninica — edini sin Valentin, po domače nazvan »Balant«.

Od tedaj je minulo 181 let. Dan po svečnici bi moral biti v zgodovini Slovencev nekoliko bolj spominkeo razgiban, če pomislimo na zaslug, katere ima ta dan rojeni pomembni slovenski mož za nas.

Prešernova rojstna hiša je z velikimi krizi in težavami odkupljena in postala je občinska last Vrbe na Gorenjskem. To kulturno nalogo je vzel na svoje rame g. župnik Fr. Sal. Finžgar, ki je začel akcijo za odkupitev Prešernove rojstne hiše. Podobno nalogo si je nadelo tudi narodno prosvetno društvo »Vodnik« v Zgornji Šiški, ustanovljeno kmalu po osvoboditvi od kulturno uvidnih zgornješiških možakarjev. Čaka ga sedaj podobna skrb za odkupitev Vodnikove rojstne hiše v Zg. Šiški. Ohranitev prostorov in preureditev hiše v Vodnikov muzej, spada med važne slovenske kulturne zadeve. Če bi bil danes Vodnik še živ, ne bi bil več Šiškar, ampak Ljubljančan. Zato ni dolžnost samo Šiškarjev, da se zanimajo za odkup njegove rojstne hiše, ampak je to zadeva vseh Ljubljančanov in vseh Slovencev.

Narodna dolžnost izobražencev je, da z vso silo podpro akcijo, ki si jo je nadelo društvo Vodnik v Zgornji Šiški in pomagajo k čim prejšnjemu uresničenju te zamisli.

Nekoliko čudno zveni na uho dejstvo, da so dozdaj le preprosti možje uvideli potrebo, da mora biti Zibertova domačija odkupljena in ohranjena kot dragocen zgodovinski spomenik slovenskega pesnika in pisatelja.

Le malenkostno, bodisi moralno ali gmočno, naj bi prispeval vsak Slovenec pri ohranjanju spomina na zaslužnega »Balanta«, pa bi lažje šlo. Društvo pogreša sodelovanja vplivnih in zlasti kulturno pomembnih mož. Zato prosimo vse slovensko javnost, naj sporoči svoje misli pismeno na naslov »Narodno prosvetno društvo Vodnik«.

Zg. Šiška. Istočasno prosimo vse šole, naj si ob izletih v Ljubljano ogledajo tudi Vodnikovo rojstno hišo.

Misel o odkupitvi Vodnikove rojstne hiše ima društvo »Vodnik« na programu že od vsega početka. Sredstva, ki so se dosedaj natekla največ po prosvetnih prireditvah, so pa preskromna, kljub požrtvovalnosti društvenega vodstva in članstva. To tudi iz razloga, ker vzdržuje društvo moški in mladinski pevski zbor, knjižnico — vse to v čast in spomin na Šiškarja Valentina Vodnika.

Med društvene prireditve spada tudi vsakoletna proslava rojstnega dne Valentina Vodnika, ki bo tudi letos na svečnici, 2. februarja v društvenih prostorih pri »Kamnitih mizi« v Zg. Šiški. Na programu je petje moškega in mladinskega zbora, razne deklaracije ter več posameznih prizorov iz Vodnikovega življenja.

Dopoldne ob 9 bo v Kosezah sv. maša, pri kateri bo pel društveni mešani zbor. Na grobu jubilara — v gaju zaslužnih — pri sv. Kristofu bo društvo položilo ob 11 dopoldne venec in zapelo nekaj pesmic v spomin.

Vabimo vso slovensko javnost, zlasti še kulturne delavce, naj se udeležijo počastitve Vodnikovega spomina in naj pričnejo družno pomagati.

Minister za telesno vzgojo v Ljubljani

G. minister za telesno vzgojo naroda se bo pripeljal v Ljubljano v petek, dne 3. febr. ob 7 z brzovlakom. Ob 9 bo g. minister obiskal g. bana, ob 10 g. predsednika mestne občine, ob 10.30 Zimsko-sportni savez, ob 11 Zvezo planinskih društev. Ob 12 bo g. minister obiskal po vrsti Stadion na Tyrševi cesti, igrišče SK Ljubljane, Sokolovo telovadišče v Tivolju, ljubljanskega Sokola v Narodnem domu, kopališče SK Ilirije, stadion ZSK Hermesa v Šiški.

Po kosilu bo g. minister popoldne ob 15 obiskal Zvezo fantovskih odsekov, ob 16 Sokolsko župo, ob 17 Gasilsko zajedno draveke banovine. Ob 18 pa bo g. minister sprejel predstavnike sportskih organizacij in klubov, predvsem SK Ljubljane, SK Ilirije, ASK Primorja, ZSK Hermesa v knjižnični dvorani kraljevske banske uprave na Bleiweisovi cesti 10. — Ob 22 istega dne se bo g. minister odpeljal v Beograd.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	765.8	4.4	10	1	0	—
Maribor	763.3	1.7	5	80	5	0
Zagreb	762.1	4.0	2	80	10	ENE, 0.5 dež
Beograd	761.1	5.0	2	80	10	NE, —
Sarajevo	758.3	6.0	3	90	10	0
Vis	752.4	11.0	8	80	10	NNE, 0.3 dež
Split	752.3	14.0	11	50	10	NE, 0.2 dež
Kumbar	750.7	16.0	13	50	10	NE, —
Rab	753.1	10.0	6	70	5	E, —
Dubrovnik	751.1	16.0	14	50	10	NE, —

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nekoliko hladnejše vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči in ves dopoldan je bilo popolnoma oblačno. Ob 13 se je pričelo na severovzhodu jasnit in se je do 14.30 skoraj popolnoma zjasnilo; od 14.30—14.40 je bilo večinoma oblačno. Popoldne se je oblačnost menjavala, zvečer pa je zopet narasla. Ob 21 je bilo skoraj popolnoma oblačno. Ves dan je pihal jugovzhodni veter. — Najnižja temperatura zraka je bila na letališču — 5.5 stopinj Celzija.

Koledar

Danes, sredo, 1. februarja: Ignacij.
Četrtek, 2. februarja: Svečnica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta št. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od srede ob 8 zvečer do petka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Knežova ulica št. 34-I, telefon št. 41-52.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije. Danes, v sredo pred Svečnico ne bo predavanja.

Prosvetno društvo Trnovo, ponovi na Svečnici ob 3 pop. veseligrs s petjem in tih dejanjih »Mač uniforme«.

Medeni teden

Priredi Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani, Tyrševa cesta 21. od 6. do 11. februarja. Brezplačna razstava in pokušnja medu in medice. Prodaja kontroliranega medu znamke »Medved« po znatno nižjih cenah. Vabljeni vsi ljubitelji medu in medice.

Samarijanski tečaj priredi prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Bežigrad v teku mesecev februarja, marca, aprila, maja in event. junija t. l. Osebe iz bežigradskega okraja, ki se zanimajo za samarijansko službo in se žele za njo izobraziti, se vladno naprošajo, da se javijo osebno ali pismeno od 15. do 16. slehiti Srečku, Ljubljana, Tyrševa cesta 29-II. (Gasilska zajednica — hiša Gospodarske zveze.)

Društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani priredi v sredo, 1. februarja ob 8 zvečer v društvenih prostorih, Karunova ulica 10, predavanje o oskrbi in prehrani golobov. Vstopnine ni. Vabimo vse članke in goste!

Kam drevo? Na dobrodelno prireditev Društva nižjih mestnih namestencev v Ljubljani. — Hotel »Metropole«. Začetek ob 20. Igra jazz. — Obkopa promenada. Vstopnine ni, le prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo. Za blagohotno naklonenost in obilen obisk se priporoča odbor.

On in njegova sestra je naslov velezbavni predpustni burki v 4. dej. s petjem in godbo, ki jo ponovi Františkanska prosveta M. O. na Svečnico, v četrtek, 2. febr. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Rezervirajte si pravočasno vstopnice v pisarni »Pax et bonum« v franč. prehodu.

Skladatelj Anton Lajovic ima toliko raznovrstnih in odličnih kompozicij za različne panoge glasbenega udejstvovanja, da se lahko sestavi iz njegovih del reprezentativen koncertni spored visoke umetniške vrednosti. Tak spored je sestavila Glasbena Matica za slavnostni koncert, ki ga bo priredila v proslavo Lajovicve 60-letnice v ponedeljek, dne 6. febr. ob 20 v filharmonični dvorani. Na koncertnem sporedu so simfonična dela za veliki orkester, skladba za ženski zbor, cela vrsta samospelov in 7 različnih mešanih zborov. Koncertni spored izvajajo: Gostič, Heybalova, operni orkester, Orkestralna društvo Gl. M. in Matični pevski zbor. Dalje sodeluje tudi prof. Lipovek kot govornik in pianist. Koncert vodi ravnatelj opere Polič, ki uživa velik ugled in sloves kot dirigent. Koncert bo v ponedeljek, 6. t. m. ob 20 v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah se dobe v knjigarni G. M.

Romantično spevoigró »Darinka« bo uprizoril pevski odsek rokodelskega društva jutri na Svečnico ob pol osmih zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Predprodaja vstopnic je jutri dopoldne od 10—12 v Rokodelskem domu.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sreda, 1.: Upniki — na plan! Red Sreda.
Četrtek, 2., ob 11. dop.: Odkritje Cankarjevega spomenika in Akademija. (Za Akademijo cene od 10 din navzdol.) — Ob 20: Hlapci. Premiera. Premiereki abonma.

Petek, 3., ob 15: Veriga. Dijaška predstava po globoko znih. cenah.

Sobota, 4.: Veronika Deseniška. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 5., ob 15: Dobruža 1916. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: Potopljena svet. Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20.

Sreda, 1.: Lohengrin. Premiera. Premiereki abonma.

Četrtek, 2., ob 15: Grofica Marica. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: Tosca. Gostovanje Vere Majdičeve in Josipa Gostiča. Izven.

Petek, 3.: Jolanta. Gianni Schicchi. Red Četrtek.

Sobota, 4.: Frasquita. Red A.

Nedelja, 5., ob 15: Pod to goro zelena. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: Evgenij Onegin. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Sreda, 1. februarja: zaprto.

Četrtek, 2. februarja ob 3 popoldne: »Matka«. Ob 8 zvečer: »Vse za šalo«.

„Irish Republican Army“:

Organizacija, ki vprizarja v Angliji atentate

Zadnje čase se je svet zopet razburil ob vestih, da v Angliji pokajo bombe in letijo v zrak stavbe ter javne naprave. V Angliji so takoj zasumili, da gre za neko teroristično organizacijo, ki Angležem množi že itak ne majhne skrbi in ki hoče svoje želje uresničiti s silo: z bombami in peklenjskimi stroji.

Ka je zletela v zrak električna centrala v četrti Southwark velikega Londona, so v bližini našli tudi oglas »irske republikanske armade«, ki je proglašal »republiko velike Irske« in pozival Angleže, naj umaknejo z zelenega otoka vso oboroženo silo. Ta oglas je tudi oznanjal neizprosno boj — podoben onemu med l. 1916-1921. — »velikim londonskim železnicam«, če bo poziv naletel na gluha ušesa.

Zgodovina te teroristične organizacije sega v čase irskega narodnega junaka Richarda de Clarea, grofa od Pembroke. Ta človek se je boril proti angleškemu nasilju in ko so ga Angleži ujeli ter obsodili na smrt, so se njegovi pristaši ob njegovem grobu svečano zakleli, da bodo irskemu narodu priborili svobodo. Mnogo se je o tej organizaciji govorilo l. 1916. Prve ustanovitelj I. R. A. (Irish Republican Army) so Angleži polovili in obsodili na smrt, med katerimi je bil tudi grof Joseph Plunkett. Tisti, ki se jim je posrečilo uiti, pa so se na skrivnem borili dalje.

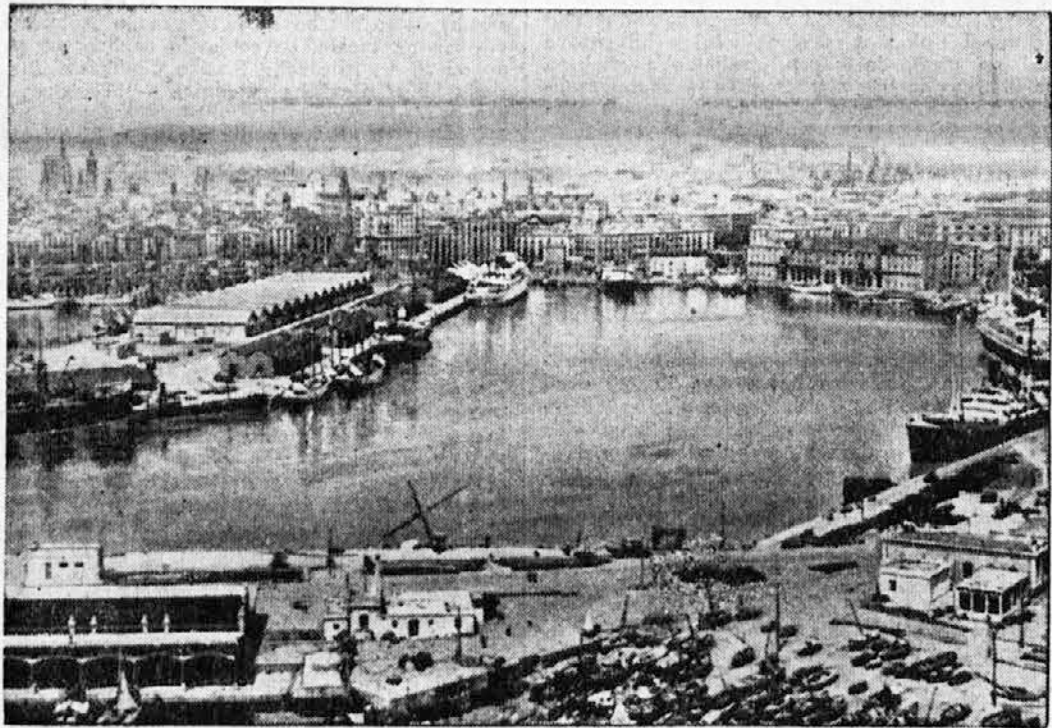
Kdo je voditelj

Angleške oblasti niso mogle nikdar ugotoviti, kdo je voditelj te organizacije, ki je štela včasih do 120.000 članov. Ali je bil to Titagerald, ki je bival večji del v Londonu in živel življenje mirno ljube meščana, ali pa je bil voditelj Charles Burgess, ki je spremenil svoje ime v Cathal Burgha, tega nihče ne ve. Nasprotno pa vedo, da so bili člani I. R. A. abstinenti, da so bili čim večkrat pri službi božji in se tako ekrivali za lažno pobožnostjo in da so položili večno zaobljubo uboštva in sovraštva do kapitalistov.

Vlada Lloydja Georga je l. 1921. priznala Ircecm napol neodvisnost, toda »čiste« pristaši I. R. A. s tem niso bili zadovoljni. Podpirali so ekstremista De Valera in ko je ta prišel na površje, se je izrekel za razpust »skrivne republikanske armade«.

Spet na delu

Po tem času so govorice o I. R. A. potihnile vse do l. 1936., ko je bil umorjen v svojem gradu v grofiji de Cork Henry Boyle Somerville, angleški admiral v pokaju. Ta mož je zelo rad dajal priporočila prebivalcem bližnjih vasi, da so lahko vstopali v angleško vojno mornarico. Nekega dne pa so ga našli v svoji sobi mrtvega. Ob njem so našli listek s sledečo vsebino: »Ta angleški nabiralec vojakov je poslal v zadnjih mesecih 52 mladeničev v kraljevo mornarico. Njegova smrt naj bo opozorilo vsem angleškim agentom.« Zraven pa je bil podpis I. R. A.

Del pristanišča v Francovi Barceloni, odkoder so pred kratkim odhajale trupe republikanskih beguncev v Francijo.

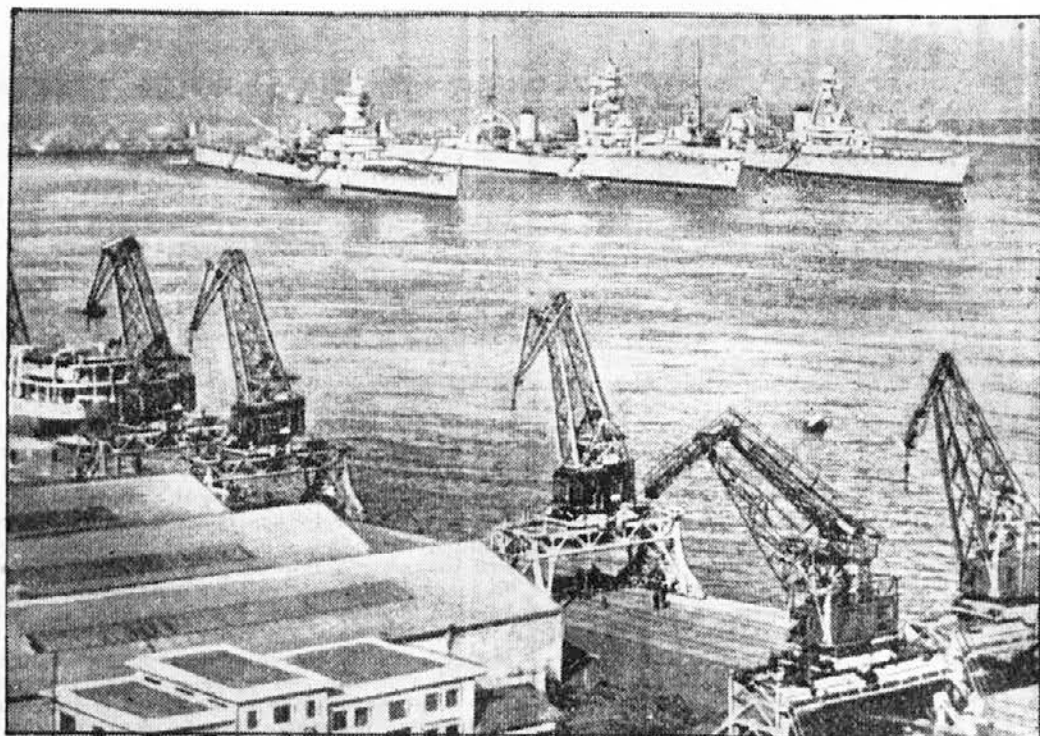
Angleški tisk tega dogodka tedaj ni smatral za resnega, dočim so ga zdaj ko je bilo že 14 atentatov, zelo razburja. Očividno so ti atentati odgovor na prijateljske de Valerove odnose napram Londonu. Angleški tisk pa tudi poroča, da je med glavnimi voditelji današnje I. R. A. George Plunkett, sin grofa Josepha Plunketta, ki so ga Angleži l. 1916. ustrelili.

Sloviti potniki na ladji „Normandie“

Redni potniški promet čez Atlantski ocean opravlja med številnimi drugimi parniki tudi znamenita francoska ladja »Normandie«. Prav te dni, 28. januarja, je spet odplula iz Francije v Ameriko. Tokrat se je na njej nabralo prav precej slovitih ljudi, ali kakor jim imamo navado reči »odličnih osebnosti«, ki si delajo na tej dolgi vožnji iz Evrope preko »luže« v Ameriko družbo, da jim ni preveč dolgčas. Vkrvalo se je tokrat na ladjo »Normandie« tudi nekaj filmskih igralcev in igral, med drugimi Madeline Carol, sloviti poljski tenorist Jan Kiepura, filmska igralka Martha Eggert in nemški boksač Max Schmeling. S kakšnim namenom potujejo vsi ti svetovni ljudje zdaj v Ameriko, za zdaj še podrobno ni znano, le to pravijo, da se gre Max Schmeling tja pogajati z ameriški boksači za ponoven spopad, ker hoče na vsak način oprati sramoto, ki mu jo je lani pripravil sloviti zamorec Louis, ko ga je že kmalu po prvi minuti boja pobil na tla tako, da se ni mogel več pobrati.

Samokres v poštnem predalu

Ni se malo začudil nek angleški poštar, ko je zadnjič v poštnem predalu našel poleg številnih pisem tudi samokres s tridesetimi naboji. Ni si mogel na noben način razložiti, kako naj bi prišel samokres v poštni predal, saj orožje spada vse prej kam drugam kot pa sem. Prav tako so si belili glave tudi na policiji, kjer je poštar prijavil ta primer. Nazadnje pa jim je prišlo na misel, da bi utegnili biti to v zvezi z zadnjimi atentati in požigi angleških elektrarn. Zdelo se je to vsem še najbolj verjetno, vendar se do zdaj še ni posrečilo ugotoviti, kdo naj bi bil tisti, ki je iz strahu, da bi ga policija dobila v roke in pri njem našla orožje, vrgel samokres rajši kar v poštni predal. Ta neznančeva misel na vsak način ni slaba, kajti komu bi prišlo na misel, da je nekdo, ki bi ga aretirali, v zadnjem trenutku vrgel samokres v poštni predal. Na vse zadnje je ta neznanec moral vedeti, da bodo samokres kaj kmalu dobili, vedel pa je tudi, da zato njega ne bodo mogli kar tako dobiti.

Prizor z velikih francoskih mornariških vaj ob severni afriški obali. Na sliki vidimo krizarke »Algeria«, »Foch« in »Dupleix« pred pristaniščem v Casablanci.

Žepni radijski aparati samo po 200 drahem

V Atenah so se zdaj pojavili v veliki meri mali radijski aparati, ki jih človek lahko nosi s seboj v žepu. Izumitelj je neki mladi elektromehaničar. Cim so jih začeli po atenskih trgovinah ponujati in delati reklamo zanje — dosti je niti ni bilo treba — so ljudje tako rekoč kar planili po njih tako, da bi jih bilo skoraj zmanjkalo v nekaj dneh, če ne bi začeli hitro izdelovati nove. Aparati so vzbudili toliko zanimanja posebno še zaradi tega, ker so razmeroma zelo poceni. Nič več ne stane eden kot 200 drahem. Aparat je denarja tudi vreden, ker res ni kar tako. Nanj človek lahko posluša ne samo domačo atensko radijsko oddajno postajo, pač pa skoraj vse postaje, kar jih je na Balkanu. No, bogve kako natančno ti aparati niso ravno izdelani in se jim pozna, da jih je delala še precej neokretna roka. Prav precej pa je verjetno, da bo z njimi spet nekdo obogatel. Sicer takšni izumi danes že niso nič več kar prav posebnega, saj smo o podobnih, če ne še manjših radijskih aparatih slišali tudi že od drugod. Posebnost bi bila morda vsaj v tem, da je takšen radijski aparat izumil še čisto mlad deček, ki je po vrhu še Grk. Od tod namreč o kakšnih velikih izumih na polju moderne tehnike že davno nismo ničesar slišali. Zato tak izum za Grke le nekaj pomeni in so po pravici lahko ponosni nanj.

Za denar ne smejo več igrati

Nekaj nezasiščenega se zdaj dogaja v Angliji, v deželi športa in igre. Pomislite, zdaj so izdali odlok, s katerim je v bodoče na Angleškem prepovedano igranje na karte za denar. To v kakšni drugi državi niti ne bi bilo tako veliko zlo, v Angliji pa je to na vsak način nekaj izrednega. Ta ukrep o prepovedi igranja na karte je povsod povzročil precejšnje razburjenje, ki je postalo celo še večje, ker je bilo nekaj najbolj strastnih igralcev tudi že kaznovanih. Po njihovem mnenju jim nima nihče pravice jemati iz rok teh ljubljeneh asov. Pa vse njihovo pritoževanje nič ne pomaga, to odredbo izvajajo z največjo strogostjo, ker hočejo na vsak način ljudi že enkrat prerprčiti, da ni zdravo niti zanje, niti za vse angleški narod, kar naprej titčati v kartah. Doseči hočejo tudi to, da bi se ljudje raje oprijeli še malo kakega drugega posla, ki bi bil v današnjih dneh za Anglijo vsaj nekoliko bolj koristen kot pa igranje s kartami, posebno še za denar. Vse vrste igre na karte, s katerimi človek lahko dobi ali izgubi denar, so bile s tem odlokom prepovedane. Kazni za prestopke pa so, kakor pravijo, zelo stroge. Najhuje je ta prepoved zadela tiste, ki igrajo bridge. In teh ni malo, če pomislimo, da je ta igra na Angleškem najbolj priljubljena. Igranje na karte je prepovedalo angleško vrhovno državno sodišče.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dome«

Cesarjeva hrana enaka vojaški hrani

Japonski časopisi so zadnjič objavili neko novico iz samega japonskega cesarskega dvora, o kateri so najprej po vsej Japonski, potem pa še drugod po svetu začeli govoriti vse mogoče stvari. Japonski cesar namreč je odredil, da bodo na japonskem dvoru odtlej morali kuhati prav takšno hrano, kakršno dobivajo japonski vojaki na Kitajskem. Izjema noče biti niti japonski cesar sam. Na japonskem dvoru bodo odtlej prav tako kot vojaki na fronti jedli le riž, kruh, špinačo, svinjsko meso, suhe ribe in slive.

»Kaj strašite s to staro škatljo po cestah?«
»No, no, kar tiho bodite! Saj ne veste, kako slaven mož je še prav pred kratkim imel ta avtomobil.«
»Kdo neki!«
»Ford.«

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 2. febr.: 9 Napovedi, poročila — 9.15 Vesel pozdrav (plošče) — 9.45 Verski govor (g. dr. Fajdiga) — 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11 Reprodukcijski koncert na wurliških orglah — 11.30 Orkestral. in pevski koncert. Solistka: ga. Mila Kogeljeva, članica opern. gledališča in Radijski orkester. — 12 Napovedi — 12.20 Vseletne narodne pesmi ob spremljavi harmonike (gg. Vekoslav Janko in Avgust Stanko) — 14 Jaslićem v slovo. Dvopevi učenk mešč. šole v Zg. Siški. Vodi gđ. Vida Rudolfova, pri klavirju ga. Kunaverjeva. — 17 Kmet. ura: Za naše živinoce (g. inž. Oto Muck) — 17.30 Vesel domač koncert. Poje Radijski komorni zbor, igra Radij. orkester, dirigira M. Siljanec — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut zaube — 20 Koncert godbe »Sloga« — 21.15 Umetni in narodni napavi (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Vsakemu nekaj, igra Rad. orkester.
Petek, 3. febr.: 11 Selska ura: Februar doma in v prirodi, dialog (vodi g. M. Zor) — 12 Iz naših dolin in planin (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 18 Zemska ura: Vplivi, ki oblikujejo žensko življenje (ga. Ang. Vodevova) — 18.20 Valček za valčkom (plošče) — 18.40 Francosčina (g. dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Kotiček SPD: O zgodovini smučarstva pri nas (g. Kveder) — 20 Veseli muzikantje — 20.45 Radijski orkester

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA
ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

»Čujmo!« zaključijo vsi trije kakor en mož ter stopijo bliže, da bi jo lahko boljše in razločnejše slišali.

»Takole sem si bila zamišljala! Vaši najboljši strelci naj se preoblečejo v Normane in naj se razpostavijo v množini, ki se bo jutri zbrala na morišču. Kar vas

je upornikov, pridite vsi in se pomešajte med druge ljudi, ki bodo prišli gledat Robinov konec. Morate pa se seveda do zob oborožiti. V dvor vam jutri ne bo težko priti, saj bo imel vanj jutri vsak svoboden pristop. Robina hočejo obesiti javno, pred vsemi ljudmi! Napraviti ho-

(Foto Warner Bros.)

»Imam, in moj načrt je dober!«

čejo nekakšno predstavo za Anglijo, ki naj bi videla, kako sodi in deli pravico izdajalec angleški zakon pod vladavino princa Ivan brez dežele in njegovih slabih svetovalcev, sira Guyja ter ostalih. Že v zgodnjem jutru bodo velika zunanja grajska vrata na stehaj odprta in pri njih ne bo straž; prav tako pa bodo na široko odprta tudi notranja vrata, ki jih bodo dvignili, tako da bo prihod v grad za vsakogar, ki bi si hotel ogledati, kako bodo Robina Hooda obesili, popolnoma prost. Ob teh vratih pa bodo stale straže, ki bodo razpostavljene prav do morišča. Vaše najboljšie strelce bom poskril po ekrovišnih neposredno pred vlietami, in ko bo napočila ura, bodo morali opraviti svojo dolžnost. Nastal bo metez, zmeda, gneča in pretep, morda bodo padle tudi žrtve, toda Robinu se bo na ta način posrečilo pobegniti — in le na ta način! Pred gradom pa ga čakajte z dobrimi, urnimi konji. Straže okrog morišča se ne bodo bogve kako huda upirale. To je moja stvar in se nanjo mirno lahko zanesete! Zlato pomeni tudi za vojaka prav toliko kolikor za princa, če ne še več! Končala je in se zagledala v Robinove štiri prijatelje, ki so jo bili ves čas pazljivo poslušali. Dalj ko so poslušali njene besede, bolj se jim je dozevalo, da je njen način prav dober in da bo le ta načrt utegnil končati uspešno. Ob koncu so bili o tem že vsi štirje docela prepričani. Tako bodo Robina zanesljivo lahko rešili pred eramotno vrvo.

Se pozno v noč je vseh šest nenavadnih posvetovalcev do najneznatnejših podrobnosti pretresalo in izdelovalo ta načrt. Za vsakega posameznega strelca

so natančno določili mesto. Vsak bo natančno vedel, kje se mora na morišču postaviti in kaj mora v danem trenutku napraviti. Odločili so se tudi za čas, ob katerem bodo napadli in za način tega naskoka.

Sele v zgodnjih jutranjih urah, ko je po mestnih ulicah še ležal gost, neprodoren jutranji somrak in so se po hišah že začele prižigati luči zgodnjih vstajalcev, se je lady Marian v Willovem spremstvu vrčala domov.

V njeni sobici je še vedno gorela luč. Zvesta Bess je zamisljeno in zaskrbljeno čakala svoja gospodarico in vsak hip od nestrpnosti pogledovala na uro.

Utrujena in neprespana je legla lady Marian kar oblečena na posteljo. Pa ni mogla zaspati, na noben način se je ni hotelo usmiliti spanje. Preveč so bili njeni živci napeti in njene mišli razigrane ter razgibane. Neprestano si je slikala v domišljiji bodoče narodne dogodke, ki bodo nastopili že tako kmalu, — že čez nekaj pičilih ur.

Robin Hood ji je nenehoma prihajal pred oči.

Robin Hood, vislice, rabelj in birci, straže, uporniki, strelci, vojaki, zmešnjava, borba in beg... vse to je začelo v nekem trenutku trepetati v jutranjem somraku prav tam nekje v temnem kotu pri širokih zavesah, v katere so se upirale njene oči. Pa čeprav ni niti za hip podvomila, da bi se njen načrt morda kljub vsem skrbnim pripravam navsezadnje utegnil vendarle izjaloviti, jo je od časa do časa ledeno spreletelo, ko je pomislila, kako že vetaja ta veliki in usodni dan, ki bo njej in Robinu prinesel srečo ali propad, ali življenje ali smrt.

IX.

Na morišču.

Ko je sodnik Robinu prebral obsodbo, so ga vojaki spet odpeljali v ječo, ječar pa ga je na istem mestu in na enak način kakor vselej prej znova prikoval k staremu hrupavemu in vlažnemu zidu. Tu je moral, uklenjen kakor pes prebiti še eno, svojo zadnjo noč na tem svetu, dolgo in težka noč, noč, ki ji ni hoteli biti konca. In še eno dopolneno, dopolneno dneva, ob katerem ga bodo obesili. Za debelimi, čvrstimi železnimi vrati njegove ječe se bodo začeli težki koraki normanskih vojakov. Vedno bliže bodo prihajali, vedno glasnejši in razločnejši bodo postajali. Končno se bodo ustavili za vrati. In veliki ključ bo zarožljaj. Vrata se bodo počasi odprla, zanj tokrat zadnjič, pa se bodo potem za njim tudi zadnjič zaprla. Nikoli več ga ne bodo videli te mokre, s plesnobo prevlečene stene. Za vedno mu bodo odpovedale gostoljubnost, na katero bi se bil itak moral hačes ali nočes privaditi. Svobodna ptica ne more strpeti v kletki, v višine jo žene. Junak ne more prenesti verig in kovanja, rajši umre kakor bi živel ukovan v suženjstvo. — Robina Hooda bodo prignali pred množico, pred to radovedno normansko ljudstvo in pred njegov žalostni saksoski narod, ki ne bo prišel, da bi videl njegovo smrt, ampak da bo jokal za svojim junakim braniteljem ter tolažilnikom v stiski in revli. On pa bo korakal v teh umazanih capah, ki so se bile napile lepke vlage ter plesnivega temničnega duha, sredi med molčnimi, mračnimi vojaki.